

Velkommen til julefest

Musegt. 16, søndag 13. desember, 11-16.

Hos oss på Stavanger Museum får barna møte juledragen. Han skal hjelpe til med å rette barnas juleoppgaver hele dagen. I juleverkstedet kan barna blant annet lage en julelenke, marsipanfigurer og bokmerker. Tror du vi greier å lage julelenka så lang, at den strekker seg gjennom hele huset? Vi har laget julestemning i vår utstilling i 3. etasje, den er kledd med julens farger og glans. Dørene til utstillingen åpnes med korsang, klokken 12.00. Det vil bli gitt omvisning i utstillingen både på engelsk og norsk. Klokken 15.00 skal vi ha juletregang rundt vårt pyntede grantré i museumshagen.

Stavanger Museums Venner

Tekst: Tonje Strøm Aas

Stavanger Museums Venner er i dag en støtteforening for Stavanger Museum.

Foreningens formål er å stimulere interessen for Stavanger Museum og dets forskjellige avdelinger, vi bidrar også med å organisere praktisk bistand til drift og vedlikehold.

Foreningen kan føres tilbake til 1877, og var frem til 1993, eier av Stavanger Museum i formell forstand. Stavanger Museum ble dette året organisert som en stiftelse og den opprinnelige forening ble organisert som en støtteforening med navnet Stavanger Museums Venner.

Medlemskap gir:

- fri adgang til utstillinger ved alle våre anlegg (ikke spesialarrangementer)
 - fritt tilsendt Stavanger Museums årbok
 - fritt tilsendt Museums Tidende (museets avis).
- Kontingenten for enkeltpersoner er kr. 250,- pr. år, og for firmaer/foreninger kr. 1.000,- pr. år.

Ta kontakt! Bli medlem!

Musegt. 16, 4010 Stavanger. Telefon: 51 84 27 00

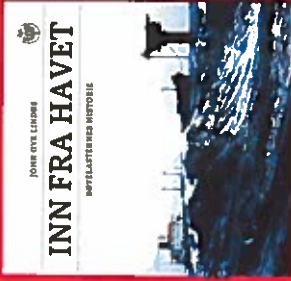
Fax: 51 84 27 01. post@stavanger.museum.no

- eller snakk med guider/vakter ved de respektive anlegg.

I praksis på museet

Inger Aspelund og Grete Bjerkreim Kommedal, masterstudenter i historiedidaktikk ved UIS, har vært i studentpraksis ved Sjøfartsmuseet og Norsk Hermetikkmuseum.

Julegavetips fra museumsbutikkene

Sjøfartsmuseet

'Inn fra Havet' Bøylasterenes historier (Både engelsk og norsk utg.) Av Jon Eivind Lunde. Statens forlagsinformasjonsdirektor Boken gir ut av Wigstrand forlag og Stavanger Sjøfartsmuseum Kr. 350,-

Norsk Hermetikkmuseum

'Gamle Stavanger' Historien i og mellom husene. Av Hans Eivind Næss Kr. 175,-

T-skjorter for barn og voksne i mange farger og med motivene Angel Brand, Skippers og Lyschyttn Brand

Stavanger Museum i Musegt. 16

Stort utvalg i gaver og mye mer. Mange forslag til adventskalendergaver også.

'Hodeplagg og kulturelt mangfold' av Hilde Anne Steffenach Pris 355,-

KJØR

'Kjør' av Gunnar Henriksen og Roy Mageres. Om gruppen av øyer, holmer og skjær ytterst i havbåpet i Sola kommune. Kr. 350,-

50% på tankenetter - leker som utfordrer voksne og små.

STAVANGER MUSEUM

Biblioteket

08 DES 2009

MUSEUMS-TIDENDE

Aktuelt fra Stavanger Museum, desember 2009: 18. årgang

Gro Persson:

Sjefen for det hele

En viktig seier 2

Sjefen for det hele 2

Darwin og artenes opprinnelse 3

Ornitologiske godbiter 4

- Kjenne du 'an Marton? 5

Hermetikk-kurs på kassett 6

Barnekonvensjonen 7

Velkommen til julefest 8

Stavanger Museums Venner 8

En viktig seier for museumsnorge

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010 er hyggelig lesning for norske museer.

Regjeringen plusser på 63 millioner friske kroner til det nasjonale museumsnettverket. I dette ligger et signal om at museumsreformen, som nå er inne i sin sluttfase, også skal følges opp i årene som kommer.

Men det som har fått jubelen til å stå i taket landet rundt, er nyheten om innføring av en egen momsordning for museene.

Dette har vært en av Norges museumsforbunds fanesaker gjennom en årrekke. Gang på gang har forbundet tatt saken opp med den politiske ledelsen og gang på gang har dette kravet vært fremmet både i forbundets landsmøtteuttalelser og i andre offentlige sammenhenger.

Da kulturkomiteen ble nedsatt i desember 2006, steg håpet om en løsning. Utvalget leverte sin innstilling drøyt ett år senere. Her ble det foreslått at det skulle innføres en egen kulturkommis med en sats på 8 % for utgående og full fradrag for inngående merverdiavgift.

Regjeringens forslag til en egen museumsommis er i tråd med kulturkomiteens innstilling. På landsbasis er det beregnet at dette vil utgjøre en innsparing for norske museer på 110 millioner kroner i året. For Stavanger Museum alene vil det basert på regnskapstallene for 2008 utgjøre 1,6 millioner.

Med en fiertallsregjering er det all grunn til å tro at forslaget vil bli vedtatt i Stortinget. Dette vil gi museene et økonomisk løft som virkelig vil monne og som vil danne grunnlag for den faglige kvalitetshevingen som mange har etterlyst.

For Norges museumsforbund er dette en seier som viser viktigheten av museumspolitisk arbeid mot langsiktige mål.

Ove Magnus Bore,
fungerende direktør

For Stavanger Museum alene vil nyordningen, basert på regnskapstallene for 2008, utgjøre 1,6 millioner.

MUSEUMS-TIDENDE
Ansvarlig redaktør Ove Magnus Bore
Redaksjon Ingrid L. Tjensland og Nina Olsen
Utløsing Eirik Moe AS

Gro Persson: Sjefen for det hele

Tekst: Nina Olsen,
museumsdag

Den nye administrerende direktøren for det nye konsoliderte museet er nå ansatt. Navnet hennes er Gro

Persson 1. februar tittrer hun i stillingen. Gro Persson er utdannet sivilarkitekt fra NTH (nå NTNU), og har fire år på malerlinjen på Statens kunst- og håndverksskole. Hun har siden 2002 ledet den daglige driften av Vitenfabrikken i Sandnes. Hun var prosjektleder under oppbygging og arkitekt for åpningsutstillingen "Abels skissebok". Videre har hun vært spesialkonsulent i Sandnes kommune, seniorrådgiver i Miljøverndepartementet og ansatt som arkitekt/planlegger i Nærlandparken AS.

I tillegg har hun hatt ulike tillitsverv og fått flere utmerkelse, blant dem Sandnes sentrum sin pris "Sandnesgaiken" for innsats i sentrumsutviklingen og Rotary Internationals ærespris Paul Harris Fellow. Begrunnelsen for at hun fikk denne prisen var sitt langvarige og utrettelige arbeid for etableringen av Vitenfabrikken sitt virke som ansvarlig for fornying av Sandnes sentrum og etableringen av Hå gamle prestegard som kultursenter. I 2008 fikk hun også Sandnes kommunes Innsatspris, i kategorien allmenn kultur, for arbeidet hun har lagt i Vitenfabrikken.

Ny utstilling på Stavanger Museum:

Darwin og artenes opprinnelse

70 gjester var til stede da professor Nils Chr. Stenseth ved Universitetet i Oslo åpnet Darwin-utstillingen tirsdag 24. november i Muségt. 16.

Stenseth er tilknyttet Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES), Biologisk Institutt ved UiO.

"Darwin og artenes opprinnelse" er produsert av Stavanger Museum.

Utstillingen bygger på elementer og et konsept fra Naturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo, men er videreutviklet og tilpasset spesielt for Stavanger. Dette arbeidet er utført av Eirik Moe AS i samarbeid med staben ved Stavanger Museum, med fungerende avdelingsleder ved zoologisk avdeling Alf Tore Mjøs i spissen. Flere steder er store tegninger utført direkte på vegg av

Skoletilbud

Det er vist stor interesse for utstillingen og museet har allerede fått mange henvendelser fra flere videregående skoler i Stavanger om omvisning. Temaet om evolusjonsteorien er særlig aktuelt for elever fra 10 år. For disse har Skole og publikumstjenesten produsert lærerveiledning og aktivitetssark som er lagt ut på nettsidene. De aller yngste elevene vil få

illustratoren Ståle Adland. Interaktiv funksjonalitet er utviklet av Bradford Lowy. Teknisk avdeling ved Stavanger Museum har utført byggearbeidene.

En utstilling av frosner, hentet fra museets magasin, illustrerer temaet om skapelse og evolusjon.

Et stort utstillingen er et bilde for venter av e-kilde fra Naturhistorisk Institutt.

Charles Darwin dyper den røde med "Beagle". På Stavanger Museum kan du følge reisen hans ved å trykke på en knapp.

Revtangen:

Ornitologiske
godbiter i oktober

Høsten er høysesong på Revtangen Ornitologiske Stasjon. På gunstige dager i perioden august-oktober blir et tresifret antall fugler fanget og ringmerket, på riktig gode dager mellom 200 og 400 fugler. Storparten av disse er ungfugler ute på sin første ferd sørover mot vinterkvarteret. Langdistansenavigasjon er utfordrende for den uerfarne, en liten trekkfugl skal navigere etter sol, stjerner og jordmagnetisme, og i tillegg kompensere for kraftige vinder som kan blåse dem ut av kurs. Det er uunnngåelig at noen havner feil, slik at det fra tid til annen dukker opp en overraskelse i nettene på Revtangen.

Høsten 2009 har vært dårlig værmessig og på grunn av dette har stasjonen har vært stengt i lange perioder. I oktober kom det endelig noen fine dager med litt fralandsvind, som er det som skal til for å få konsentrert en del trekkfugler i Reve - området. 6. oktober dukket den første godbitten opp i form av en rødtoppfuglekonge, som ble fanget på første nettrunden tidlig om morgenen. Fuglen holdt seg i hagen vår til 9. oktober. Allerede om ettermiddagen 10. oktober var det dukket for en ny overraskelse, denne gangen en betraktelig sjeldnere art, da Revtangen OS for første gang fikk besøk av en blåstjert!

Rødtoppfuglekongen er en nær slektning av vår hjemlige fuglekonge, men med en mer sørlig utbredelse. Den skiller seg fra fuglekongen på den hvite stripen over øyet og den svarte streken gjennom øyet, i

Rødtoppfuglekongen har mer kontrastrike tegninger i hode og nakke enn vår hjemlige fuglekonge.

tillegg er den mer kontrastrikt tegnet på hode- og halssidene. Rødtoppfuglekongen hekker ikke i Norge, men finnes lenger sør i Europa, nord til sørlige England og Danmark. Den har utvidet hekkeområdet sitt nordover de siste tiårene, kanskje er dette en art som drar nytte av at klimaet er blitt noe varmere i Nord-Europa? I Norge er det gjort knappe 70 funn, de fleste tidlig om våren eller seint om høsten i forbindelse med trekket. I 2008 ble det gjort hele 6 observasjoner, mens fuglen på Revtangen OS er den eneste rapportert hittil i 2009.

Blåstjerten er en liten trostefugl, som er beslektet med nattergaler og rødstjerner. Den

hører hjemme i urskogen i den vidstrakte Taigaen, det nordlige barskogsbeltet som strekker seg fra

Ingen tvil om hvordan blåstjerten har fått navnet sitt! Ungfuglene mangler den dype blåtingen på oversiden.

Tekst og foto:
Alf Tore Mjøs,
Zoologisk avdeling

På Sjøfartsmuseet tar vi hver måned i mot klasser som kommer for å høre fortellinger om Stavangers historie og bruke utstillingene som kulisser for skuespill.

- Kjenne du 'an Marton?

Tekst: Ingrid L. Tjemsland

- Leve Marton? Kjenne du han? Kor bor han? Bor han her?

Spørsmålene er mange når fjerde og femte klasse besøker Sjøfartsmuseet for å høre stavangerhistorie. På skolen har elevene lært om stavangergutten Marton som levde i seilskutetiden. Flere skoler bruker Marton som utgangspunkt når temaet er lokalhistorie.

Fortellingen om **Marton – en stavangergutt fra**

seilskutetiden har vært i bruk i stavangerskolen siden 1974. Det året ble det for første gang utgitt en "Marton-hefte", der fortellinger og skuespill om den populære gutten er samlet.

Ved Stavanger Sjøfartsmuseum tar vi hver måned i mot klasser som kommer for å høre fortellinger om Stavangers historie og bruke utstillingene våre som kulisser for skuespill. Flere skoler avslutter temaet lokalhistorie med forestillinger hvor elevene fremfører skuespill for venner og familier.

Det er Stavanger Sjøfartsmuseum som har rettighetene og som har tilpasset innholdet i heftet til utstillingene på Sjøfartsmuseet. At Marton etter 35 år fremdeles er levende i stavangerskolen skyldes at undervisningsopplegget er godt innarbeidet i skolenes planer.

På nettsidene til Stavanger Museum ligger alt undervisningsmaterieell knyttet til Marton

– Det er et anerkjent pedagogisk prinsipp at undervisningen for barn og unge blir atskilleg mer spennende og interessant om en knytter lærestoffet til personer elevene kan identifisere seg med.

Kjell A. Jensen,
forfatter av Marton-heftet

Forfatter og lærer Kjell A. Jensen ønsket i første omgang å tilpasse stoffet om seilskutetiden til egne elever, men fikk etter hvert gitt hjelp av Pedagogisk senter til å spre heftet til de fleste stavangerskolene. Innholdet baserte han blant annet på stavangerbøkene om seilskutetiden: *Stavanger og stavangerne i de hvite seils tid* av M. Norland og *Stavanger i svunne dager* av Chr. Henriksen

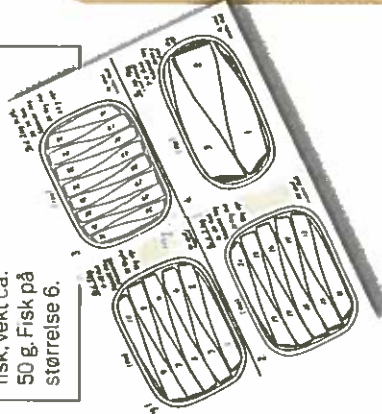
Sjøfartsmuseet tilbyr hvert år **kurs for lærere** som bruker Martonheftet. I år avholdes Martonkurset 8. desember på Sjøfartsmuseet og Hermetikk-museet. Lærere og assistenter på mellomtrinnet ved alle byens skoler er invitert.

Hermetikk-kurs på kassett!

Av Piers Crocker, avdelingsleder Norsk Hermetikkmuseum

Det finnes fortsatt noen blant 'vi over 40' som godt kan huske gode gammeldage lydkassetter, ca.10 x 6 cm. Men finnes det noensom har sett lydkassetter som måler 18 x 12,5 cm, men allikevel bare spiller inntil én time? Hermetikkmuseet har nylig fått et sett som består av fem slike. Tittelen er 'Nedlegging av brisling og sild', altså den muntlige teksten til et opplæringskurs om hvordan man legger sild/brisling i boks. Total spilletid er tre timer og 20 minutter. Hva er det som er så vanskelig med å legge sardiner i boks, og som det tar så lang tid å forklare? De aller fleste som prøver seg med gummi fisk på Hermetikkmuseet klarer å finne fram til en brukbar teknikk på fem minutter!

Kort Oblong	1/16 Oblong
3-5 (nokså store) fisk, vekt 106 g. Fisk på størrelse 1.	1-lag, 4-6 fisk, vekt ca.50 g. Fisk på størrelse 3.
1/8 Dingley	1/16 Oblong
8-12 små fisk, vekt 70 g. Fisk på størrelse 3.	2-lag, 10-16 fisk, vekt ca. 50 g. Fisk på størrelse 5.
1/16 Square	
2-lag, 10-16 fisk, vekt ca. 50 g. Fisk på størrelse 6.	

Så enkelt er det nok ikke med ekte fisk. På noen måter kan det nok være lettere enn med gummi fisk, men ekte fisk går jo så mye lettere i stykker! I tillegg varierer selvfølgelig ikke gummi fisk i størrelse, sånn som ekte fisk kan gjøre. Fisken legges i en helt vanlig sardinsboks ('1/4 Dingley boks', som den heter i bransjen) på tre forskjellige måter, avhengig av om det er en '1-lags', '2-lags' eller 'crosspack' vare. De to første blir lagt i henholdsvis ett eller to lag langs boksen, mens 'crosspack' blir lagt på tvers av boksen. Hermetikkmuseet har etiketter hvor det står 'Crosspacked: 36-40 bitte små fisk'. Kanskje trengs det litt mer opplæring for å få til slik pakking...

Norges første reklamefilm 100 år!
Tekst: Ingrid L Tjemsland

100 års - jubileet for det som sies å være Norges første reklamefilm markeres i hele november med filmvisning av "Sardine Fishing" på Norsk Hermetikkmuseum.

"Sardine Fishing" ble vist første gang 9.november 1909 på kinoen på Victoria hotell som tidligere også huset kontorene til Bjelland & Co A/S. Hermetikkfabrikant Christian Bjelland rettet seg med denne filmen mot det amerikanske markedet. I "Sardine Fishing" følger vi brislingfangsten inn i fabrikkene hvor fisken ble laket i store kar, trædd på teiner, røykt, hodeklippet og lagt i hermetikkbokser. Videre viser filmen hvordan man falsset, pakket og klargjorde store sendinger med hermetikk for eksport. Alt borget for kvalitet. Avslutningsvis vises en absolutt minneverdig scene med Hauk Aabel som nyter sine sardiner med champagne.

Konkurrans for elever på vg1, medier og kommunikasjon:

Design en iddis!

Av Ingrid L. Tjemsland, museumspedagog

I forbindelse med vår nye utstilling om Hermetikkbyen Stavanger som åpner mars 2010, inviterer Norsk Hermetikk-museum videregående skolelever på vg1-medie og kommunikasjon til å designe egne iddisar (hermetikkboksetiketter). De beste iddisane vil bli brukt som en del av utstillingen, og alle bidragene stilles ut på Hermetikkmuseet ut 2010. Vi inviterer derfor først vg1-klassene til besøk på Norsk Hermetikk-museum og en kjekk omvisning i den gamle fabrikken! Her vil elevene få høre om Stavanger som hermetikkby, se filmen To conquer the World og se og høre om

iddisane vi har utstilt på museet. Alle bidragene blir stilt ut på Hermetikkmuseet ut 2010 og de fem beste iddisane vil bli brukt i den nye utstillingen. Frist for innlevering av bidrag er 1. februar 2010. Iddisane leveres som pdf-filer og sendes med mail hit. Premier: Produkter fra Moods of Norway og Rebuild til de fem beste iddisdesign-forslagene. Alle elever som deltar får dessuten fribillatt til alle Stavanger Museums anlegg.

Barnekonvensjonen på Barnemuseet

Tekst: Hege Stormark

Nina Sørheim og Marianne Solvi.

20. november 2009 fylte barnekonvensjonen 20 år. Dette ble markert på Norsk Barnemuseum i samarbeid med Redd Barna og FN-sambandet.

Det var Nina Sørheim og Marianne Solvi, begge studenter ved Senter for Menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, som tok initiativet til markeringen på Barnemuseet. De har begge jobbet som frivillige i prosjektet.

Hvorfor ville dere markere denne dagen?

- Vi ønsket å markere dette for at flere barn skal oppdage at de har rettigheter. I en rapport til FN om Barnekonvensjonen utarbeidet av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) kom det fram at barn i Norge ikke er særlig opplyst om sine rettigheter. Dette var noe vi ønsket å undersøke og belyse.

Hvordan jobbet dere med å finne ut hva barn vet om konvensjonen? - Vi har brukt et par dager sammen med elever ved Stangeland skole, Tasta skole og Mosterøy skole og intervjuet dem om og snakket om Barnekonvensjonen. Vi har også fått hjelp av to elever fra Kannik ungdomskole, Are Furubotn og Helge Dahl, som har hatt arbeidspraksis ved museet.

Hvordan formidler dere dette?

- Materialet som vi samlet inn er utstilt på Barnemuseet. Det skal vises ut året. Vi har satt sammen en digital presentasjon og fått bruke ulike deler av museet til å gjøre folk oppmerksom på Barnekonvensjonen. I tillegg har kunstfagelever ved den internasjonale skolen i Stavanger laget en utstilling. Dette er ikke en samlet utstilling men mer et gjennomgangstema i museet.

Hvordan markerte dere selve dagen?

- Vi laget en bursdagsfest på Barnemuseet som var åpen for alle med kake og underholdning. Det var vel 70-80 mennesker til stede. Dagen ble innledet ved Øyvind Gjerde fra FN-sambandet. Etterpå fortalte vi litt om vårt arbeid og delte med bursdagsgjestene noen av funnene vi hadde gjort.

I tillegg var det innslag av barn fra Barnas Hus. For oss er det viktig å nå både barn og voksne. Hvis ikke voksne vet noe om barns rettigheter. Hvordan kan da barn lære det? NRK Lokalen laget også et innslag fra feiringen, så jeg tror vi nådde ut til en del.

Prosjektet er støttet av Redd Barna og FN sambandet foruten av Norsk Barnemuseum / Stavanger Museum.

Stavanger Museum Musegt. 16

Stavanger Sjøfartsmuseum Nedre Strandgate 17/19

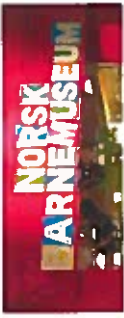
Norsk Hermetikk-museum Øvre Strandgate 88

Ledaal Eiganesveien 45

Breidablikk Eiganesveien 40A

Norsk Barnemuseum Stavanger kulturhus, Sølvberggaten 2

Kontakt:
Norsk Barnemuseum:
Tlf. 51 91 23 93
www.norskbarne.museum.no
barn@stavanger.museum.no

Øvrige museer:
Tlf. 51 84 27 00
www.stavanger.museum.no
post@stavanger.museum.no